

MEDICININIŲ ATLIEKŲ
UTILIZAVIMO
AKTUALUMAS KLAIPĖDOS
APSKRITYJE

TEISĖS AKTAI (1):

LIETUVOS RESPUBLIKOS ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMAS

Pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą medicininių atliekų tvarkymo administravimo atsakomybė yra paskirstyta dviem ministerijoms:

Aplinkos ministerija reglamentuoja ir administruoja visų atliekų tvarkymą,

Sveikatos apsaugos ministerija reglamentuoja medicininių atliekų tvarkymą ir koordinuoja sveikatos priežiūros įstaigų veiksmus diegiant medicininių atliekų tvarkymo pajėgumus.

Valstybinėje pavojingų atliekų tvarkymo programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 9 d. nutarimu Nr. 761 (Žin., 1999, Nr. [52-1695](#)), numatytos lėšos medicininių atliekų tvarkymui nebuvo skirtos.

TEISĖS AKTAI (2):

SAM įsakymas (2005-12-22) Nr. V-1005 „Dėl medicininių atliekų tvarkymo sveikatos priežiūros įstaigose 2006-2008 m. programos patvirtinimo“

3. Pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą (Žin., 1998, Nr. [61-1726](#); 2002, Nr. [72-3016](#)) už atliekų tvarkymą turi atsakyti atliekų gamintojas (sveikatos priežiūros įstaiga) ir apmokėti atliekų tvarkymo išlaidas. Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos teisės aktų nustatyta tvarka užtikrina asmens sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų apmokėjimą.

Pagrindiniai vietinės ir regioninės valdžios institucijų uždaviniai ir problemos:

- Strategija turi būti kuriama remiantis glaudžiu savivaldybių bendradarbiavimu;
- Renkami ir pateikiami realūs duomenys apie surenkamas atliekas;
- Sistema turi būti gerai finansuojama;
- Parengta politika turi būti pripažinta;
- Procesas turi būti gerai organizuotas, t.b. teikiama informacija, konsultuojama, šviečiamoji veikla.

Europos Sąjunga veikia laikydamasi keturių pagrindinių principų:

- **1. Prevencijos principas:** mažinama prielaidų atliekoms atsirasti, pramonė skatinama gaminti, o vartotojai skatinami rinktis produktus ir paslaugas, iš kurių bus mažiau atliekų. Taip pat kuriama ir remiama europinio lygio atliekų perdirbimo strategija.
- **2. Principas "teršėjas moka":** tie, kurie teršia, turi padengti tvarkymo išlaidas. Todėl turi būti nustatytos pavojingos medžiagos ir gamintojams turi tekti atsakyti už atliekų surinkimą, tvarkymą ir perdirbimą.
- **3. Atsargumo principas:** jeigu yra bent kiek rizikos, turi būti dedamos pastangos jai išvengti.
- **4. Artumo principas:** atliekos tvarkomos kiek įmanoma arčiau jų atsiradimo šaltinio.

Lietuvos higienos norma

HN 66:2008 „Medicininų atliekų tvarkymo saugos reikalavimai“ patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. V-117 (Žin., 2008, Nr.22-822)

Higienos normos taikymas:

- Sveikatos priežiūros įstaigoms.
- Sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojams, teikiantiems paslaugas ne sveikatos priežiūros įstaigose.

Netaikoma tvarkant radioaktyviasias medicinines atliekas.

Sveikatos priežiūros įstaigų atliekų klasifikacija:

- Pavojingos medicininės atliekos
- Nepavojingos medicininės atliekos (netinkami naudoti vienkartiniai gaminiai)
- Kitos pavojingos atliekos (perdegusios liuminescencinės lempos ir kt.)
- Kitos nepavojingos atliekos (komunalinės atliekos ir antrinės žaliavos)

Pavojingos medicininės atliekos:

Infekuotos atliekos:

1. Laboratorių atliekos
2. Skystos medicininės atliekos
3. Kūno dalys ir organai
4. Panaudoti aštrūs daiktai
5. Panaudoti vienkartiniai gaminiai

Neinfekuoti aštrūs daiktai (nenaudoti netekę sterilumo švirkštai, kateteriai ir kt)

Farmacinės atliekos (naikintini vaistiniai preparatai)

Kitos pavojingos medicininės atliekos (nenaudotini prietaisai, turintys gyvsidabrio, sudaužyti gyvsidabrio termometrai ir kt.)

Infekuotų atliekų tvarkymo reikalavimai

(1):

Infekuotos medicininės atliekos gali būti užkrečiamųjų ligų perdavimo veiksny. Sveikatos priežiūros įstaigose yra pavojus užsikrėsti kraujo infekcijomis personalui nuo ligonio ir ligoniui nuo personalo. Medicinos personalas, ypač procedūrų kabinetų, gimdymo skyrių, kraujo centrų, klinikinių laboratorijų, patologinės anatomijos skyrių, nuolat kontaktuoja su ligonių krauju ir kitais kūno skysčiais. Susižeidus infekuotomis atliekomis (per kraują ar įsidūrus aštriais daiktais), galima užsikrėsti ŽIV, hepatitais, stablige, vietine ar bendra pūlinga infekcija ir kitomis ligomis.

Infekuotų atliekų kenksmingumo pašalinimo būdai:

- garo sterilizatoriuose,
- mikrobangų įrenginiuose,
- deginimo, kremavimo įrenginiuose,
- cheminėmis dezinfekcijos medžiagomis ar preparatais (biocidais).

Infekuotų atliekų tvarkymo reikalavimai (2):

Infekuotos atliekos, pašalinus jų kenksmingumą biocidais, tampa pavojingomis atliekomis ir turi būti tvarkomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. 217 “Dėl Atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo” patvirtintais pavojingų atliekų tvarkymo reikalavimais.

Skystų medicininių atliekų (kraujo, kraujo produktų, kitos potencialiai infekuotos biologinės medžiagos) tvarkymo būdai:

- deginimas;
- kenksmingumo pašalinimas mikrobangomis arba garo sterilizatoriais;
- užpylimas dezinfekcijos tirpalu.

P.s. dezinfekuotos skystos medicininės atliekos gali būti išpilamos į buitinių nuotekų tinklus prieš tai informavus tinklų savininką ir, jei kitaip nenumatyta, pažymėjus saugos duomenų lape.

Kūno dalių ir organų tvarkymo reikalavimai

- Kūno dalys ir organai turi būti pakuojami į dviejų sluoksnių plastikinius nepermatomus maišus arba į plastikinius konteinerius.
- Kūno dalys ir organai turi būti pakuojami atskiroje pakuotėje.
- Kūno dalys ir organai perduodami arba deginti, arba kremuoti, arba užkasti kapinėse.

Panaudotų aštrių vienkartinių daiktų tvarkymo būdai:

- deginimas
- kenksmingumo šalinimas garo sterilizatoriuose arba mikrobangų įrenginiuose;
- dezinfekavimas mirkant uždaruose induose nustatytą laiką;

Panaudoti aštrūs daiktai pakuojami į sandarius ir atsparius dūriams **vienkartinius** plastikinius konteinerius.

Panaudotų vienkartinių gaminių tvarkymo reikalavimai

Panaudotų vienkartinių kietų gaminių (plastikinių švirkštų, lašinių sistemų, kateterių, ir kt.) tvarkymo būdai:

- deginimas;
- kenksmingumo pašalinimas garo sterilizatoriuose arba mikrobangų įrenginiuose;
- dezinfekavimas nustatytą laiką tirpale, tinkančiame infekuotų kietų atliekų dezinfekcijai.

Vienkartinių panaudotų gaminių (paklodžių, puspaklodžių, rankšluosčių, tamponų, tvarsčių ir kt.) tvarkymo būdai:

- deginimas;
- kenksmingumo pašalinimas garo sterilizatoriuose ar mikrobangų įrenginiuose.

Infekuotų medicininių atliekų saugojimo terminai

- tarpinėje saugykloje – ne ilgiau kaip iki darbo dienos pabaigos ir išvežamos (saugiai išnešamos) į centrinę saugyklą ar laikino saugojimo aikštelę;
- centrinėje saugykloje (jei nešaldoma) – ne ilgiau kaip **72 val. šaltuoju** periodu ir **48 val. šiltuoju metų periodu**, laikino saugojimo aikštelėje – šaltuoju metų periodu ne ilgiau kaip 72 val., šiltuoju metų periodu ne ilgiau kaip 48 val.;
- kūno dalys ir organai, iki bus perduoti deginti ar išvežti į kapines, turi būti laikomi specialiai tam skirtame **šaldytuve 2–8 °C** temperatūroje ne ilgiau kaip **12 val.**, o žemesnėje nei minus 18 °C temperatūroje – iki **3 mėnesių**;

infekuotos atliekos, išskyrus kūno dalis ir organus, iki bus perduotos deginti, gali būti laikomos specialiai tam skirtame šaldytuve žemesnėje nei minus 18 °C temperatūroje iki **3 mėnesių**.

A blue sky with light clouds over a blue ocean. The text "AČIŪ UŽ DĒMESĪ" is centered in the middle of the image.

AČIŪ UŽ DĒMESĪ